

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

„Balt. Seml.“ elļpedizijē, Rīgā, pilf. Rakku-eelā № 6 (Vasara) un redalzijā: Jelgavā, Katolu-eelā № 2. Ves tam Rīgā: Schillinga, Kapteina un Lugaņa grahmatu-bodis un per topmana Lerchendorff, pilf. Rakku-eelā № 13. Zitās pilfēhtās: wiņas grahmatu-bodis. Uļ laukeem: pee pagasta - waldehm, mahzitateem, skolotajeem, 2c.

5. gads.

Rīgā, 7. februari.

Maķā:

Ar Peelikumū: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 f. Beļ Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f. Par peesūhtišānu ar pastu uļ fatru eļemplari, ween' alga waj ar jeb beļ Peelikuma, jamakšā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. S l u d i n a j u m u s peenem wiņas apsteļejamās weetas pret 8 kap. par ſhtu rindinu.

№ 6.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedetas isnahļ Peelikumū ar stahsteem un derigu laika-kawekli; maķā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Saimneezibas nodaka.

Par manahm 1876. gadā iļ Berlines dabutahm lauku- un dahrsu-fehklahm.

Aispehrn dāšhi ſemturi zaur „Balt. Semkopja“ redalzijās laipnu gahdāšanū dabuja dāšhadās fehklas iļ Meza fehllu pahrdotawes Berlinē. Kā tahs ſchē pee mums dihgusčas, augusčas un isdewu-ſchahs, par to, ja nemaldos, wehl ne weens ziteem ſemkopjeem ſkaidrakas ſinas naw pašneedšis, kas tomehr ari preekšč dāudj ziteem ir deesgan eewehrojama leeta. Scho domadams eedroschinos wispirms par aispehrn uļ manu wahrdu atſuhtitahm fehklahm ſawus panahkumus ar tahm ſchihš lapas zeen. laſitajeem pašinot, un pehž tam ari par 1878. gadā dabutahm fehklahm.

Aispehrn*) maija m. pirmās deenās kweeſchus eesehjis un tos pee-ezejis, ari uļ teem wehl 3³/₄ ſ.**) baltā ahbolina, 2¹/₂ ſ. bastarda jeb Sweedru ahbolina, 1³/₄ ſ. kamolu-ſahlu un 13 ſ. Anglu rai-ſahlu, fatru forti ſewiſchki eesehju un druſku ee-ezeju. Kweeſchi bija pareti, kuruš plaujot pilnigi 1¹/₂ pehdu garais bastarda ahbolinſch pilnōs ſeedōs ſtahweja; wina jaukā ſmarſcha labu datu biſchu no dahrsa bija atwilinajūst, kas tad it knaſchi ſeedōs ſew pahrtiku ſalaſija. Baltais ahbolinſch ari bija labi dihdšis, bet tas bija tilai lihds 3³/₄ pehd. uļ augſchu ſteepees. No Anglu rai-ſahlehm, kā aispehrn rudeni, tā ari pehrnajā pawafari til loti reti kur kahdu ſahliti maniju, ta nebija dihgufe, tadehl to uſaru; ſchihš ſahles fehla ari ziteem, kam to no ſawas dalas demu, tapat ne-efot dihgufe. No kamolu ſahles aispehrn rudeni un pehrnawafar til ihja beesja ſahlite ſa-auga, kura ſcho pawafar it agri ſahla augt un kahdus paretus ſtobrinus ar ſeedeem dšht; ſchogad pa apakſchu garaka ſahle ne kā pehrn ſa-auga. Kahdu datu no eenahkuschahm fehklahm nobrauziju. Balto ahbolinu pehrn noplahwu preekšč fehklas, no ka 70 ſ. fehllu iſkulu; ſchogad ahbolina weeta til ſmilga ſa-auga, jo tas bija iſputejis. Bastarda jeb Sweedru ahbolinu ari pehrn fehklai noplahwu, kas tilai pehdas garumā bija audšis; no ta kahdas 45 ſ. fehllu iſkulu. Schogad tas bija labi retaks, bet garaks ne kā pehrn uſaudšis un pa leelakai dalai weldē ſakritis, kuru ari tomehr preekšč fehklas noplahwu; no ta til 15 ſ. fehllu dabuju. Zapeemin, ka tur, kur minetas ahbolina ſortas un ſahles aug, ir laba ſmilks seme.

No dahrsa fehklahm es wiņas apsteletās ſortes dabuju, kas ari wiņas it labi dihga. Anglu uhdens beetes (Wasserrüben) pee mums ſauž par „lopu rahzeneem;“ no ſchihš ſortes man dāšhi 7 ſ. ſmagi rahzeni iſauga; kahdam zitam dāšhi 10 ſ. ſmagumu ſaſneeguschi. Pee manim labak garee Tankarda rahzeni aug, no kureem dāudš 17 ſ. ſmagi bija. „Salgalwes milsu mores“ (grünlöpfige Riesen-Möhren) pee mums par „lopu burkaneem“ ſauž, kas rindā un reſchi fehtas rolas reſnumā iſauga, beeschi fehtas til pirkſta reſnumā aug. Oberndorſeeſchu beetes (lopu ſwikli) deesgan labi auga. Scho fehklas papreekſchu letezi eesehju un kad ſtahdini rakſtamas ſpalwas reſnumu ſaſneedſa, tad tos, kā kahpoſtus, wagās ſadehstiju; no 30 ſaſchini garas wagas rudeni 4 puhri un 5 ſeezini ſmuku apaku ſwiklu dabuju, kur-

pretim no apalajeem ſarkanaſeem kartupeleem, kas ſwikleem blakus auga, no til pat garas wagas kopā ar maſineem tilai nepilnus 2 puhrus dabuju. Oberndorſeeſchu un Leutewiņas ſwiklus pee mums mehds pazeetā mahlainā ſemē dehlit, jo teem ſemes wirsū augdameem zeeta ſeme augſchānu nekawejot. Lopu ſwiklus (Futter-Runkelrüben) mehš jau kahdus 9 gadus audſinam; pehdeja laikā ari dāudj ziti tos ſahl audſinat; dāšhi, kam wahjas ganibas, tos par pat nepezeeschami waijadſigeem tura, jo kad kahpoſti nepadodahs, tad teem naw lapu preekšč baroklu baroſchānas un ari ko pusdeenās lopeem preekščā likt. Deenwidus Kreewijā, kur ſwiklus leelā dāudjumā preekšč zutura fabrikeem audſina, nebuht ne-atwehlot ſwikleem lapas noſchkiht, jo zaur tahdu noſchkiſchānu tee til leeli ne-iſaugot, bet muhſu ſaimneezes no lapu ſchkiſchānas naw wis atturamas, tahm wehl ruhþ klahtbuhdamais laiks wairak ne kā ſeema, kad tal eſot no plawu un lauku raſchojumeem lopeem ko preekščā likt, beļ tam wehl tapat ſaknes pa-augot. Jaunu ſwiklu lapas kopā ar kahpoſta lapinahm un galu wahritas zilwekam loti labi ſmek. Uļ paſiſtamo luhgſchānu man ween wairak ne kā 50 ſ. ſwiklu fehllu waijadſeja apgahdat; labak buhtu, kad tee nu paſchi ſahltu ſawai waijadſibai fehklas audjet, kas tahdās weetas, kur ſalna dāudj neker, it labi iſdodahs. Lopu ſwikli, pahzreetuschi tahdu pahrdeshſchānu, kā kahpoſtus dehlta, gan labi aug, bet tomehr tee wehl leelaki uſaug, kad ſwiklu fehklas tuhlit wagās eesehji. Zaur ſchahdu fehſchānu gan wini kahdureiſ wairak jarawē, bet par to atkal tee naw jalaiſta, kad tos no letezes waj mihlſtas eſchas iſpluhjis wagās eedehtā. Swiklu fehklas mitrā ſiltā laikā til pehž trihs nedelahm dihgst, bet ja ſauſs laiks eegadahs, tad wehl ilgal uļ wini uſdihgſchānu jagaiba, par kuru laiku ſinams ſahles ſen jau ir ſa-augusčas, tā kā ari uſdihguschos ſwiklinus ne rediet newar; bet lai tas nenotiktu, tad preekšč fehſchānas nodomatās fehklas waijaga remdanā uhdeni eemehtas til ilgi ſiltā weeta turet, kamehr jau pee wairakahm fehlinahm baltſarkani aſnini ir redſami; tad eesehtas tahs par 8—10 deenahm jau ir uſdihguschas. Sala gan, ka no mehretahm fehklahm til leeli ſwikli ne-augot, bet waj tas taiſniba, to pehž azu mehra newareju nolemt un tos ſwehrt jeb mehrot man ne-iſdewahs. Tuhlit uļ weetas (wagās, eſchās) fehteem ſwikleem ari naw til dāudj ſahnu ſaknu; wagu ſarſpas, tāpat kā pee kartupeleem, lihds til ſahl ſahles tanis augt, no jauna ar kartupelu arllu tā ja-iſdſen, ka ſeme til druſku pee ſtahdineem peebirſi. Schogad man 7 lopu ſwiklu ſortes gan papreekſchu bija eſchās un tad pahrdeshſitas, gan ari tuhlit ar grahbeķla werana galu uļ wagahm eewiltōs 1 zoli dšildōs grahwischos fehtas. Wiſleelakee ſwikli iſauga no „Selected Giant long red“ ſortas; druſku maſaki par ſcheem bija no „Mammoth long red“ ſortas. Pirmo forti es dabuju no Meza iļ Berlines, jo ſchihš ſortes Heine-manim Erfurtē nebija, no kura es atkal dāſchas zitas fehklas parakſtiju, kahdu pirmejam dahrsneekam truhka, kā par peem. „Goldgelbe Walzen-Runkelrübe“ (ſeldſeltanee ruku-ſwikli), kahda wehl gluſchi jauna ſorte, kas pee mums tilai widejā leelumā uſauga; ſchāi ſortei ir loti maļ lapu un ſahnſaknu, zaur ko ſcho ſorti war beeschal dehlit ne kā tahdas ſortas, kam ir dāudj leelu lapu. Seldſeltanee ruku- un „Bothenhoferu-“ lopu-ſwikli ſaturot to wiſlabako galu preekšč lopu baroſchānas; pehdejee ari deesgan leeli uſauga. Tahs wehl no manim koſtas 3 zitas lopu-ſwiklu ſortes ir ari Rīgā pee Wagnera un ari gan laikam pee ziteem dahrsneekem dabonamas, kas tadehl muhſu ſemtureem pa

*) Šchis rakſes jau 1878. g. beigās eesūhtis, tadehl it wiſur, kur laiks ir ſihmeis, weens gads buhs janem atpakaļ. R e d.

**) ſ = mahzina.

leelafai dafai jau buhs pafihstamas. 27. oktobri 8 esčas ar lopu fwilleem un burkaneem preefch nahlofcha gada apfehju, jo zeru, ka ari fwilki rudeni fehti labaf augs ne la pawafari, tapeh3 ka tee pawafari itin agri warehs dihgt un augt; burkanus jau wairaf reifehm esmu rudeni fehjis. No wairaf zilweku-burkanu fortehm man ir par fmekigakeem Holandes- un fon Nantes- ihfee burkani (Carotten von Nantes) ifrahdiujfchees. Labi mehslota efcha rindas eewilltds grahwifchds reti eefehiti, tee kahdu puspehdas garumu un rofas refnumu fafneeds; beefchi fehti tif ihgfa refnuma ifaug; rindas fehtus dahrfajus ir dauds weeglaf ifrawet, ne ka wispahri efchai ifkafitfus. Sarkanos garos lopu burkanus naw wehrtis fo feht, jo tee gan 2 un wairaf pehdas gari, bet teewini augdami tif zeeti femē turahs, ka tos ne ifraut newar; labaki un faldenaki ir preefch lopeem fatgalwige baltee burkani. Scho3 pa drufkai ar zuhku kartupelijfcheem kopā ifwahridams ari war zuhlahm loti patihlamu ehdeenu fagatawot; pat ruhkti kartupeki, kahdi tee it ihpafchi pehrn daudfeem bija, zaur ifwahritu burkanu klahi peelifchhanu top par peetizigi fmekigeem. — Kirbifchus, agri iftaba podinds ee-audfejts un peh3 lahra eedehtifjis, esmu gan leelus ufauksejts, bet ar melonehm tas man diwi gadi no weetas provejot, naw ifdeweess; tahs gan feed, bet augtu tonehr newar fagaidit. Deenwidneekem melones efot loti mihtifch ehdeens, tadeht tam loti pateizigs buhtu, kas zaur „Balt. Semkopi“ mani ar fawu melonu un arbuhschu audfchhanas wihfi Baltija eepafihstiatu. — Ari efpafetes- un feradelas-baribas fahlu kopschana ne-ifdewahs, jo tahs peh3 pahris gadeem glufchi ifnihka. Labprahit wehletos finat, ka ziteem ar dafchu zitu baribas augu kopschhanu gahjis, kas femkopjeem ir loti eewehrojams; ar aprakfeem ween, ka zitās femēs fchahdu jeb tahdu tur derigu augu kopl, mums wis wehl nepeeteek. Timoteju meh3 jau wairaf ne ka defmit gadus fehjam, fo teefcham il latram waijadsetu jaukt klahi pee ahbolina, jo timotejs ne-iffalit un firgs winu wairaf mihto, ne ka ahbolinu. Laba treknā femē tas aug 3—4 pehdas garfch, ar garahm wahrpinahm, flittakā, leesā femē tif lihds 2 pehdas garfch, ar ihfinahm wahrpinahm. Winam ir loti fmallas fehklas, kas tadeht no ahbolina zaur fmallu feetu laifchot gandrihs pilnigi atfchirahs. Kad peh3 timoteja un ahbolina rudfus eefehj, tad ahbolinfch wairs neaug, bet timotejs wehl labi dauds ftarp rudfeem atrodahs, kura fehklas it weegli zaur fijaschhanu no rudfeem atfchirahs. — Topinamburi muhsu dahrfā ari jau fen aug, bet no ta gan muhsu femkopji tapat ka meh3 ne kahda eewehrojama labuma nefagaibih3. Letezes femē tas lihds 7 pehdi garfch ifaug, lapas ir faulgreeschu lapahm gandrihs lihdsigas, bet praftā femē tas ir mafinfch un teewinfch. Apafichā topinamburam ir ari mafaf faknu ne ka to ir kartupeleem; ftumbinu ir derigaf fchagaru weetā preefch de- dfinafchhanas ifleetat, ne ka zitur kur, jo tas ir zeets. — Zeen. Sintenis f. „Balt. Semkopja“ 27. numurā no 1876. g. preefch lopu

ehdamā pawairofchhanas ftarp ziteem augeem ari „baltās Anglu finepes“ un „fpargelus“ ufteiz. Baltās finepes es no Meza if Berlines dabuju, kuras es labaf par dfeftanajahm finepehm fauktu, jo tā winu fehklas, ka ari feedi ir dfeftani; muhsu pusē daudfōs dahrfōs tahs jau no tehwa-tehwu laifeem aug. Par winu leelu derigumu lopu barofchhanā Wahzijas femf. laifkafitōs daudfereif runā, tadeht winas turpmaf daud3 wairaf waijadsetu eewehrot; man winas efchā fehtas lihds 4 pehdas garas ufauga. It ihpafchi winas kopā ar grikeem, fpargeleem 2c. maifitas un loti beefchi papuwē preefch rudfeem fehtas efot loti derigas; rudfeem tahds maifijums nema3 neflahde3ot un tahds feens flittaks par ahbolinu nebuht ne-efot. Sintenis f. gan faka, ka fpargeli 2 lihds 3 pehd. gari ifaugot, bet man tee blafus finepehm fehti tif weenu pehd. gari pa-auga; man ir gan diwas promes no Berlines un Erfurtes leelafās fpargelu fortes (Ackerfpörgel, großer Niefen-), bet ne fatra prove tif leela ne-ifauga; redfeh3 waj tahs nahlofchā gada, kopā ar finepehm fehtas, neaug3 leelafas. Sudrabpeleke Skotu griki lihds ar wezās fortes bruhnajeem grikeem juhlija m. nofala; tadeht nefinu par teem ne ka labaka if fawa mehginajuma pafinot. — Maifit (kweefchi), fo ari dafchi par derigu lopu baribas augu ufteiz, tif ari knapi fo tahda wahrdā pelna; mani Amerikas baltee firga-foba maifit lihds 7 1/2 pehdas gari ifauga, bet fehklas teem fchē neteel gatawas.

Beidsot waru wehl peeminet, ka fcho pawafar (t. i. 1878. g. Red.) 1 A. fuhtifchana lihds ar zitahm fahnu mafahm ween jau, zaur zaurim nemot, no Berlines lihds Strihweru ftanziju gandrihs pilnas 7 kap. iftaifija, bet no Erfurtes gandrihs 18 kap. par mahrz. Kas labaf pee fchejeenes dahrfneekem pehrkams un kas labaf no ahrfemehm apftelejams, tas zaur ta gada zenu rahditajeem un muhsu naudas wehrtibu ir aprehkinams. Wagnera f. fehllu pahrdotawā Rigā ne man, ned3 ari zitam kahdam muhsu pusē ir gadijees nebihgtōfch3 fehklas dabot, bet ne tā ir ar Goegginger f. fehklahm; man un ari dafcheem ziteem dafch3as no tahm nema3 nebihga, kas mani ihpafchi fklubinaja, fawas apftelefchhanas ifdarit ahrfemēs. R. Timu.

Galas, tauku, kaulu un zitu lopu datu ftars.

Domaju, ka dafchi no zeen. „Balt. Semf.“ lafitajeem labprahit wehlefees finat, ka war dshwa lopa galas un tauku daud3umu pee faweem pahrdodameem lopeem aprehkinat, zaur fo ir eefpeh3ams, no leelas peekrahpfchhanas iffargatees. Jf Loofa un Dshilberga ifpehtijumeem ir red3ams, jif prozentes un mahrzinas galas, tauku, kaulu, 2c. war dabot no puf'nobaroteem un pilnigi nobaroteem 4 gadi wezeem wehrfcheem, dafchada wezuma awim, jehreem un zuhlahm. Pahrdodamā dshwa lopa ftaru aprehkinajis un to ar mineteem ifpehtijumeem un ta laika galas, ahdas un tauku zenu falihdsinajis, weegli warehs aprehkinat, jif no fuhtifcha par to war praft.

Sadshwe un finiba.

Lairkafsti.

Laitam gan wairs nebuhs muhsu tehwi3 tahda, kas laifkafstus nepafih3, wis- mafatais par teem fo nebuhs dfehtejis, jo tagad, kur mums Latweefcheem jau pa- ilgi muhsu pafchu mihta tehwu-walobā laifkafsti ifnahf, buhtu jadomā, ka gan latrs ar wineem buhs eepafinees. Tomehr zeru, ka nebuhs walti, par teem pafcheem, ihpafchi par winu zefchhanas tē kahdu wahrdinu teift; jo newar jau deefgan par wineem runat un rakftit, ka ari laudis uf winu ufjihgtu laifchhanu uf mudinat.

Lairkafsti ir ufshlojami par ifglitibas un appafimofchhanas rihteem un tee ir pateefa leeziba, ka kahda tauta politika, mahflās un finibas uf preefchu eet. Jo ja kahdai tautai wehl laifkafstu newaid, tad no tam ween jau war flehgt, ka ta ir maf ween wehl attihstijufch3, ka ta waj nu wehl wehrdshibas-fehdēs nofpeesta, jeb wehl padah3 jaunina, tā ka ta nefpeh3 ne fawa labuma nofehgt, ne wehl par to gahdat. Turpretim atkal, ja kahda tauta politika, mahflās un finibas, kur ari fainnee3iba eerehkinama, uf preefchu eet, tad winas nepeezefchamafā waijadshiba ir — laifkafsti, awijes. Jo kur gan tauta fawus peedshwojumus nodrukatu, jeb wairaf — kur gan attahlaf dshwodamee tos finat dabutu un no teem mah3itos; kur gan winas prahtigakee un gudralee waretu tā fawu padomu bot, fawas domas ifteift, fcho to apfpreeft un kur gan atkal waretu dafch3 labais fawus atradumus un ifdomajumus tā ziteem pafinot, ja laifkafstu, fcho ahro finu-nefeju nebuhtu?! Teefcham gan, tā ka augi be3 faulites un rajas waijadshiga augtu nedod, tā ari dshwa, fattihstijufch3 jeb ari tiko wehl ufplaudama tauta newar be3 laifkafstrem ne augt, ne felt. Schee ir ka tekofch3 uhdens, kas zaur wifu tehwi3u, wifu tautu, wifu pafauli weenumehr ne-iflakami daud3 ftard3 uf preefchu burbulo, to fchazinadams un atfirdfinadams. Wini ir tee, zaur Turēem fasinah3 wifa pafauli.

Ziti laifkafstus ir nofaukfchi par tautas muti un aufi, par winas ftolotajeem un — par mahnu-tizibas nahwi, kas ari glufchi pareift ir. Tē tauta wind3, ka jau teifts, dafchu labu-zeif3 fawas wehlefchhanah3, fawu grihu ifteiz, tē atkal dafchu labu reif uf zitu wahrdem it ufmanigi klawah3. Tā ari teefcham teefa, kas preefch mafeem ir ftola, tas preefch leekem, peeaugufcheem atkal laifkafsti. Tur atrod dafch3 labais waijadshiga breihtē un nopeetnā leetā it labu mah3ibu jeb padomu, zitureif atkal it newainigu laika-lawekli, ihfi fakot, awijes pamah3a un pajautrina latru tautas- fchiru. Mahnu-tiziba un latrs dshwes nelahgums no laifkafstem behd3in beh3; kur fchee parahdah3, tur pirmajeem jamuht tuhlin prom, ja negrib femim kreetas peeminas atftah3. Ja, laifkafsti fchini laika ir tif leetā ftarā nahlfchi, ka pat walneeki preefch wineem fawus zekus loka.

Jf augfchē3a jau red3ams, ka laifkafstu ufdebums un peenah3tums tadeht ir, tautai ftipru, wefeligu, derigu gara-baribu peh3 laika-prahtbas pafneegt un to uf wifadu leetderigu darbofchhanas un zenfchhanas pamudināt, lai ta zaur tam garigi un materialigi attihstitos un peenemtos; tahlak — wifus wezōs jau eefafnoju3ch3 un uf nefinafchhanu waj femwihlibu dibinatus aifspreebēnus lihds pamatam ifnih3inat, tā ari wifabus dshwes nelahgumus un apgreh3ibas, kas tautu drihfaf lejup wehl, ne ka to augfchup zek, zaur afeem bet taifneem wahrdem pafch3as tautas preefchā it ftipri noteefat, lai zaur to wif3, kas ween pret taifnibu, pateefibu un ftaidru firdsapfinu, mafumā eetu, bet turpretim atkal wif3, kas labs un teizams, peenemtos, kurfch pehde3ais tadeht ari ftipri ween japabalfā. — Domajos beefgan ftaidri ifteizis laifkafstu ufdebumu, no kura ween jau war nofehgt, lai nu gan loti mafā meh3ā, jif aba daud3 tahdam jau3- nemah3, kas apnehmees kahdu laifkafstu laudis laift. Bet wai tam, kas fcho fawu peenah3tumu ne-ifpiida! Tahds nepeewit un nepeekrahpi titai kahdu waj kahbus if tautas jeb kahdas walfts lozefkeem, bet — wifu tautu, wifu walsti, ja, pat wifu pafauli. Tadeht naw wis wifai weegli „tautas lapas“ wahrdū ifpelnitees.

Lopa meesu datās.	4 gabi veži wehršji.				M w i s.										Zuhtas.	
	Pusnobarotā.	Pilnīgi nobarotā.	Datu swars.		M w i s.					M w i s.					Nobarota.	Datu swars.
					Nobarotā		Koti trešna.			Nobarotā.		Nobarota.				
	1232 t.	1419 t.	94 t.	97 t.	195 t.	127 t.	262 t.	Nobarotā.	Wahja.	Pusbarota.	Nobarota.	Koti nobarota.	%	%		
dfshwu swars.	Pusno- barota.	Pilnigi nobarota	D f i h w u s w a r s.					t.	t.	t.	t.	t.	%	%		
%	%	t.	t.	%	%	%	%	%	t.	t.	t.	t.	t.	%	%	
Gasa	47,9	40,2	590,13	570,44	36,9	37,5	38,4	29,8	32,0	30,99	36,37	40,32	37,84	88,20	37,3	69,00
Tauki	12,7	25,8	156,46	366,10	23,7	14,8	18,1	32,4	40,8	19,91	14,36	19,00	41,15	102,82	39,4	72,89
Cekšju	12,4	10,6	152,77	150,41	12,8	16,9	13,2	13,1	9,7	10,75	16,39	13,86	16,64	24,44	10,0	18,50
Kauli	11,4	10,4	140,45	147,58	8,1	9,5	7,7	7,0	—	6,80	8,22	9,09	8,89	—	5,6	10,36
Wbda u. t. p.	6,5	5,7	80,08	80,88	9,5	13,0	12,0	11,0	9,3	7,98	12,61	12,60	13,97	23,44	3,5	6,48
Wehdera un sarnu satorums	8,2	6,0	101,02	85,14	8,6	6,0	9,1	6,0	5,2	7,23	5,82	9,55	7,62	13,10	3,9	7,21
Istruhtams	0,9	1,3	11,09	18,45	0,4	2,3	1,5	0,7	—	0,34	2,23	1,58	0,89	—	0,3	0,56
Gasa, tauki	60,6	66,0	746,59	746,59	60,6	62,3	56,5	62,2	75,8	50,90	50,73	59,32	78,99	191,02	76,7	141,89
Cekšjas, ahda tauki u. t. pr.	39,4	34,0	485,41	485,41	39,4	47,7	43,5	37,8	24,2	33,10	46,27	45,68	49,01	60,98	23,3	43,11
	100,0	100,0	1232,00	1419,00	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	84,00	97,00	105,10	127,00	252,00	100,0	185,00
Gasa: rumpi	46,5	38,4	572,88	544,90	34,9	35,1	35,9	27,7	—	29,31	34,04	37,70	35,18	—	33,5	69,97
" galwā	1,4	1,8	17,25	25,54	2,8	2,4	2,5	2,1	—	1,68	2,33	2,62	2,66	—	3,8	7,03
Tauki: gata	7,4	16,1	19,17	228,46	15,1	9,2	10,8	19,5	—	12,69	8,92	11,34	24,77	78,88	31,5	58,28
" ap neereem	2,2	3,8	27,10	53,92	4,0	1,1	2,0	4,9	—	3,36	1,07	2,10	6,22	—	4,0	7,40
" zitur	3,1	5,9	38,19	83,72	4,6	4,5	5,3	8,0	9,5	3,86	4,37	5,56	10,16	23,94	3,9	7,21
Kauli: rumpi	8,5	7,8	104,72	110,68	6,1	7,2	5,2	5,1	—	5,12	6,99	5,46	6,48	—	3,5	6,48
" galwā	1,2	1,0	14,79	14,19	1,1	1,2	1,5	1,0	—	0,92	1,16	1,58	1,27	—	1,0	1,85
" kahjās	1,7	1,6	20,94	22,71	0,9	1,1	1,0	0,9	—	0,76	1,07	1,05	1,14	—	1,1	2,03
Gasa, tauki	60,6	66,8	746,59	936,54	60,6	52,3	56,5	62,2	75,8	50,90	50,73	59,32	78,99	191,02	76,7	141,89
Kauli rumpi	8,5	7,8	104,72	110,68	6,1	7,2	5,2	5,1	—	5,12	6,99	5,46	6,48	—	3,5	6,48
	69,1	73,8	851,31	1047,22	66,7	59,5	61,7	67,3	75,8	56,02	57,72	64,78	85,47	191,02	80,2	148,37
Cekšjas, galwas kauli, kahju kauli u. t. pr.	30,9	26,2	380,69	371,78	33,3	40,5	38,3	32,7	24,2	27,98	39,28	40,22	41,53	60,98	19,8	36,63
	100,0	100,0	1232,00	1419,00	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	84,00	97,00	105,00	127,00	252,00	100,0	185,00

Wispabrīga daļa.

Zihniņš par dšihwibu (Kampf ums Dasein.)

Šis isteizeens zītam tautam ir jau wīfai pasīstams un parasts. Tām wīnš ir, tā fakot, pahrgahjis glušči dšihwē. Tee ar wīnu rihfojāhs dāshdāshadi, brihscheem isleeto par kantschufu, brihscham par lutekliti jeb mihkuliti. Mums Latweescheem wīnš schim brihscham wehl ir tiklab kā fwejchs, tadeht ir jau laiks, ka nu ir mehš sahham eepasīhteas ar „zihninu par dšihwibu.“

Pirmais scho isteizeenu mineja Darwins, un no ta laika schee wahrdi isplatijuschees kā wehja spahrneem pa wīfu pafauli. Bet deemschehl nespehja ar scho ahtrumu turet weenadus fokus paschas leetas ispraschanā. Tik retajam no teem, ko dšird runajam no „zihninu par dšihwibu,“ par to ir gaischa eedoma! Klaw ari ne kahds

brihnums, to paschu fastopam aridsan zītōs sinibas laukōs. Bet schē tas diwfahrt noschehlojams, tadeht ka tē ir runa no koti swarigas atsihchanas. Zīk man sinams, tad pat muhsu augstakas skolas scho mahzibu atsihāj glušči ne-eewehrotu, jebchu wīnas no tahs tatschu waretu smelt to leelako labumu sawai mahzichanas metodei.

Warbuht no dāshā lasitaja ispelnišchos pateizibu, majumā ussihmedams to leelo zihnina spogu (bildi), kuru Darwins atklahja wīfai pafauli.

Isteizeens „zihniņš par dšihwibu“ ir tulkojums no Anglu „Struggle for life.“ Wīnš, kā jau gandrihš pats par fewi protams, pa mas apker paschu leetu. To paschu teiz wīna rabitajs, Darwins pats. Wīnš grib lai to nemtu tahlakā nosihmejeenā, tahdā wihšē, ka us katru darboschanos, kas peepalihds pascha uftureschanai (pahrtika) un schiras ne-issuschanai (waistofchanahs), isplatitos zihnina no jehdseens.

Bet kad un kā tad nu laikraksti, schee tik swarigee darba-rihki, zehluschees un kahdi wīni no eesahkuma bijuschi? Luhtofim to ihsumā apstatit.

Wispirmā awife pafaulē esot bijuse „Acta Diurna,“ kuras ihstais redaktors un isdeweis bijis pats Julijs Zefars*) (ap 60. gadu pr. Kr.), pee kam wīf augstatee eerehndi tam par lihdsredaktoreem bijuschi. Schee bijuschi par katra reporteru, toreis nosauktā Actuarū, sinojumu atbūdigi. — Schi awife isnahkuse kahdōs 15—20 eksemplardōs, no kureem 1 eksemplars tizis usglabats kapitolā, ziti atkal zirkuleerejuschi (aplahrt gahjuschi) wispirms pa wīfu pilsehtu (Romu) un tad ar gandrihš netizamū ahtrumu pa wīsham prowīnzehm. Kur kahds schihs awifes „numurs“ no-nahjis, tur bijuschi ihsti preefa-šwehtki.

No scha laika lihds 1563. gadam, kur Wenedijā pirmā politistā awife isnahkuse, naw laikam ne kur zitur wehl kahda parahdijusehs. — Tā ka schai 15. gadu-simteni ari wehl zitur laikraksti eeraduschees, tad wīnu waretu par ihsto awischi-isselshchanahs-gadu-simteni nosaukt, ja tikai Zefara awife atrehtinam. — Wenedijā isdotā, augsham minetā awife isnahkuse kauschu-waldibas neustizibas deht — tikai rakstita un ne drukata. Wīna nesufi kara- un andeles-sinas un maksajuse katra lapa wenu gasetu (no kam tad ari nahjis, ka pehdigi katra lapu par gasetu nosauza). — Anglijā isnahkuse pirmā awife 1588. gadā, tas ir tani gadā, kur Spanijas kara-flote wīnu apbraudeja un gaur saweem agenteem pee tureenes katoleem dāshdabas zeribas un pee wīnas protestanteem atkal bales sazehta. Tadeht lizis toreisejhs karaleenes Elisabetes ministērs wīnai (karaleenei) preehšā, lai schim atkautot isdot kahdu galmas-awife, kurā tas wareshot sawus kaudis no patešā leetu stahwotka ofizieli pamahzīt, kas tam ari no Elisabetes tizis atwehlets. — Franzijā schahda awife isnahja wehl tikai Nishel'jē laikā. — No 1661.—1688. gadam isnahkuschī Anglijā jau kahdi 70 laikraksti.

*) Julijs Zefars bija weens no Romeeschu pirmā triumwirata (treju-wihru-waldibas) waldneekem (ap 58. gadu pr. Kr.)

Pirmā Wahju awife „Wijo“ (sinojumi) [Gasetas pafak mehginajeens] isnahkuse Wahjijā 1612. gadā un tuhtin 1615. „Frankfurtes schurnals.“ — Tagad awifes te waj pa tuhtstofcheem staita un wīnas ar koti dauds lastajem.

Muhsu plaschā kreewijā awischneeziba eesahthahs wehl Petera Leelajā walbischanas laikā; jo tā schis slawenais Kreewijas Zārs kā ihstens Kreewu walhs rabitajs un wīnas isbahkotajs bija, tā ari tas bija ne tikai ween pirmās Kreewu awifes dibinatajs, bet ari pirmais redaktors Kreewijā. Pjattowskis peemin sawas grahmatas „Aus der Geschichte unserer literarischen und sozialen Entwicklung“ wezatās Kreewu awischneezibas-wehstures nodakā Peteri Leelo par pirmo awischneeku, tadeht, ka wīnš tos sinojumus Wahju awifes usdewis, kuri bijuschi kreewisti japahrtulko un tad klaijd jalaisch. Tapat pehz tahm paschahm sinahm Peteris Leelais bijis pat korektors. Pate pirmā Kreewu awife: kara- un zitu atgadijumu-sinojumi, kuri preehš apsinaschanas un wehrā patureschanas ir wehrtigi un kuri Maskawā un wīnas aplahrtne notifuschi isnahja us Petera Leelā pawehles no 16. dezembra 1702. Maskawā 2. janwari 1703. gadā. Schee „sinojumi,“ tika lihds 1711. Maskawā Slawoneeschu burteem eespeesti. Bet no schi gada wīni tika pamihschu Maskawā un Peterburgā isdoti, tur nu tee pamasam tagad leetojamos Kreewu burtus peenehma, un nu no 1717. tikai schajōs ween tika drukati. No 1725. gada schi pirmā Kreewu awife sauzahs par „Kreewistēem sinojumeem,“ bet kura jau 1727. gadā nesinamu zehlonu deht eemiga. Tagad, pasbees Deewam, ari Kreewijā naw deht laikrakstu truhkuma jasuhdsahs; ir deesgan politistu, kā ari zitu awischi, lai nu gan wīna ar dāshahm zītam walstihm, kā p. peem. Wahziju, schajā sinā wehl nebuht newar mehrotees.

Bet kā tad muhsu tehwijs, Baltijā, ar laikrakteem gahjis un eet? — Nu, — tā widuweji. — Pate pirmā Latweeschu awife sem scha pascha wahda isnahja jau 1822. gadā Jelgawā sem E. Wafson'a redatzijas. — Pirmo Zgannu awife dibinaja prahwestis D. W. Masing 1821. Tehrpatā un atkal pirmo Kreewu awife isdema 1839.

Wahju Darwins, Goeckelis (Gefelis), dob fchahdu paplaschinatu tulfojumu: lihdszenteens par nepeezeeeschamafajahm dshwes waijadshbahm.

Tas nu gan zil ne zil wairaf isskaidro, tomehr fen wehl ne- atfneeds pilnigã nojehdseena. Tadeht wehl ir japatura Darwina is- teizeens. Winsh ir ihfs un fpehzigis un ihsti dsejigs daschã sinã. Wisu to paschu newar wis teift no Gefela sawelkuma.

Schis ir wiszaurtelofchs lifums, ka wisi kustomi un augi (stahdi), isdod wairaf behrnu un fehllu, ne kã waijadshigs buhtu winu fchkiras issuschana. To katrs jã is peedshwojumeem. Weens weenigs swir- buku pahrits faperina sawã muhschã weselu lehgeri, un tomehr tani apgabala naw nomanama ne lahda leeliska swirbulu wairoschanahs. Weens ofols laba buhschana nefs wairaf gadu-simtenus if gada pa pahri tuhstoschu shtu, jebfchu weena weeniga fehllina buhtu peetikuse, winam buht par weeneeku. To paschu redsam pee wiseem kustoneem un wehl jo leelaka mehrã pee augeem. Turklah paraudfitu (ustaisitu) dihglu skaits ir aplam daschads. War teift wispahrigi, ka: jo aug- staks, pilnigaks pats radijums, jo mafaks ir wina behrnu jeb fehllu skaits; jo femaku stahwofchs, jo leelaks jeb kuplaks wina fehllu skaits. Zaurmehrã nemot, augu wairoschanahs ir dauds siipraka, ne kã lopu. Weena Orangutaneene dsemde pa gadu weenu behrnu, weens pelu pahrits met 3—4 reij gada pa 6—8 behrni, tas buhtu gada laika 32 jauni peleni, weena karuhfa laisch gada laika 300,000 ikru (pautinu). Pee augeem lai salihdsinam ofola fehllu bagatibu ar daschu sehnu miljoneem fehllu puteklischu.

Un tatschu, pee til negantas wairoschanahs, nenomanam ne dshwo radijumu peenemshchanahs-skaitu leeliski augam, nedj ari ka leeliski peenemos weenas fchkiras indiwiduumu (sew pastahwofchu radijumu) skaits. Zeela dala dihglu teef isdota gluschi pa neekeem. Stahdi skaitli nebuhtu, kad tilai weena kustoma, weena auga waret buh- damais pehznahlamu skaits pateescham tiftu pee dshwibas un fajneggtu ihst muhschu. Jau Linnẽ fahschkinaja isgahjuscha gadu-simteni, ka tee, lahda tilai diwi fehllas graudinu nesofcha stahda waret buhdamee pehznahkamee, istaisitu 20 gadu laika jau weselu miljonu.

Behz Darwina aprehkinaschanas zilwezei waijadsetu dubultotees, pee wideja dsemdechanas skaita, katros 25 gaddõs, un katros 100 gaddõs feschpadsmitotees, kad wisi dshimuschee pee-augtu. Un fchee wehl ir aplam neezigi isnahkumi, jo neweens stahdinsch ne-isdod tilai diwi fehllinas un neweens lopinsch newairojahs gauschaki kã zilwefs. Tur- preti dauds kustomi un augi sagatawo miljoneem dihglu. Aridsan ir wifai sinams, ka skolas grammatas atronahs apluhfojumi un aprehki- najumi par „daschu lopu un augu wairoschanas.“ Tilai garam eijot japeemin, ka fchee apluhfojumi katra sinã ir leeliski nepilnigi un dasch-

lahrt pat gefigi. Un tas tatschu newareja zitadi buht. Wezaka siniba nesinaja atradumeem preti ne kã zita eefahkt, ka nodibinat un brihnotees. Zaurnaka dabas siniba, kas zehlussees Darwinam parahdotees, kuras no- luhls wairs naw tilai fahschdit zil til eespehjams pilnigu katalogu no pastahwofcha, — ta waiza:

Ro mahzamees no tahdas isschkehrdigas dihglu radi- fchanas?

Tas gan ifkatram ir atsishstams, ka muhsu seme preesch wifu miljardu attishstichanahs netura ne deesgan pahritkas, nedj ruhmes; tadeht faprotams, ka tilai tee dihgli attishstahs un peenemahs, kam weenabi laimejahs, saweem lihdszenbdameem beedreem atraut pahritku un weetu — tas ir: pahrbagatigas dihglu radifchanas panahkums ir „zihninsh par dshwibu.“

Zaur scho „zihninu par dshwibu“ aiseet boja til ne-isdotajami dauds radijumu, ka teem preti gluschi pasuhd atlikuscho skaits. Katrs dshwõs radijums ir kã waronis usskatams.

Apluhkofim nu tuwal scho leetu.

Kã jau dahigi noprotams, augu zihninsh ir wiswairaf defensiw (atgainajoschs), un kustomu zihninsh pehz dabas lifumeem wairaf offensiw (uskrihtofchs).

Wislabaf to eeraugam, kad abus reij apluhfojam winu zihnina.

Tur mescha, waj nu aukai plosotees jeb ugunim postot, jeb war- buht zaur zilwefa darbibu, ir istaisits lihdsams. Domasim, tagad buhtu pawajars, pirmais, pehz leelo foku ispostichanas. Un ta ka mehsh tur atronamees pawajara eefahkuma, tad seme tilai ar wahju, gleenu salumu ir pahrwilka.

Mehs apsprauscham weenu 3 pehdas garu un 2 pehdas platu weetinu. Schi ir beesin beeschi aplahda dihgstofchahm ofola siblehm, behrsu, preeschu eglu un zitahm meschakoku fehllahm. Sekam eijam pee winu apluhfochanas, pagrahbsim weenu sauju semes un pastati- fimees kas tur redsams. Tẽ atronam leelu skaitu fapumuschu fehllu graudinu. Weena dala no tahm, to mehsh skaidri eeraugam, ir jau bijuse fashmurfuse wehl kofã buhdama; no zitahm graudinu atleefahm un mijahm ir redsams, ka tahs semẽ gulofchas tikufchas fahschlatas no muhdscheem, zitas ir fapumuschas. Turklah waram apzeret, ka tẽ wehl dauds istrufst no teem us scho weetinu krituscheem fehllu grau- dineem. Zil dauds netifa avehsti no putnineem, pelehnu, wahweritehm zc. Zil pulka ir aishahjis boja jau preesch dihgschanas! Greesifimees nu pee usdihguschajahm.

(Uf preeschu wehl.)

gada nomiruschais Nigas superintendents Dr. A. Albanus 1816. gada, sem ta wahrda „Российское еженедельное издание.“

Beh preeschã minetas, wehl tagad pastahwofchãs Latweeschu awises ir Baltija wehl fchahdas zitas latwiskas awises isnahkuschas:

Latweeschu lauschu draugs no 1832 lihds 1846.	
Mahjas Weefs	1856 „ schim.
Peterburgas Awises	1863 „ 1865.
Zela-Beedris	1863 „ 1867.
Baltijas Wehstnefs	1869 „ schim.
Baltijas Semkopis	1875 „ schim.
Darbs	1875 „ 1877.
Daba un Pasaulẽ	1875 „ 1877.
Latweeschu Tautas Beedris	1877 „ schim.
Nigas Lapa (deenas-lapa)	1877 „ schim.
Leepajas Pasteneeks	1877 „ schim.
Bals	1878 „ schim.

Tã tab no 13 Latweeschu laikrafteem, kas Latwija isnahkuschã, jau 5 aishah- juschi nahwes-meega, atstahdami tilai wehl 9 darba-beedrus. Nu, ne kas, kad mums wehl til to strahdneeku palikuschi! Kad tilai katrs no wineem ar wiseem fpehsteem, ar labu gribu pee darba ferses, nebehdadams par darba gruchtumeem un sweedreem, tab ari wifs it labi weifses; jo maj zilwefu, ar usjihitibu strahdajot, war pabarit dauds wairaf, ne kã dauds fleigsnedami.

Tomehr ari naw leedsams, ka pee mums Latweescheem awishneeziabas find wehl dauds kas darams — jau gan dauds kas darits —, preesch kam tad ari arweenu labaf, kad wairaf darba-spehku iraid. Tadeht ari Latweeschu tauta apweizina ar preeku latru jaunã laikrafstu. To wina peerahbija ari pee nupat klaja nahkuschãs „Bals.“ Katra Latwijas mala, pat tahdas Kreewijas datãs, kur muhsu tautas-behli

peemahjo, atstaneja par winu jo stanas atbalks. To paschu wina, tauta, ari dara par jauno „Baltijas Semkopja Peelikumu“ (humoristigi-satirisko laikrafstu), kuru G. Mathers isdod. Katrs tautets par to koti preezajahs.

Newaru spalminas pee malas list, laudis pehdigi newsmudinajis us usjihitigalu laikrafstu lasichanu, es satu „usjihitigalu“ jo lihds schim schur tur Latweeschõs wehl nam deesgan greehta wehriba us laikrafsteem, us fcheem til swarigsem attishstibas- lihdsjekteem. Gan pasthku daschu labu pagastu, kur laikrafstu lasichana ir jau it augstu pahahpenu fajneggusi, kur pagasta fainneeki netura tilai weenu awisi ween, bet — wijas Latweeschu waloda isnahkuschãs, arween nu gan tahs wahjatãs pamest- dami. Bet deemschehl ir ari pagasti, kur awises un grammatas maj ween wehl lafa, bet gan laiku schã ta, waj nu frogã pee falus, waj pee biljarba, waj ari kur un kã zitur, it neleetigi isleetã, nemej ne-eredomadamees, ka dshwo 19. gadu-simteni, kur katram sawa dala ari no garigas daribas jabauda un ja lahds ta nedara, tad tam nawa pilnigas zilwefa teefbas; tahds neteel par tahdu eeflatits un turets, kã tas, kas ari sewim ko ne ko no garigahm mantahm eekrahjis. — Tadeht dsenatees pehz laikrafsteem, lasat tos usjihitigi! Zaur to juhs tapheet dauds labaki, gobigaki un ari — bagataki. To rubliti waj ari tos rublischus, kuru juhs par derigahm mahzibahm, waj ari par derigu laifa-lawelli isdoset, juhs buhseet us leeleem augteem lifuschã.

Behz manahm domahm laikrafstu lasichanu waretu seknet it ihpafchi walfts amata-wihri un pa dafai ari fainneeki. Birnee war laudim pee walfts fapuzgehnu it labi awischu lasichanas labumu pee firds list un tab tos us awischu lasichanu usmu- dinat, kam teescham ari daschs labais paklaustu un ta zaur tam awischu nemshana laudis arween wairaf ewiristos. Tã ari fainneeki waretu sawus kalpus us tam arween wairaf usmudinãt, jo lihds schim no fcheem reti ween kas lahdu awist tura. Zaur tam raktoš walfti ne-issafatami leels labums. Rosareetis.

Daschadas sinas.

No eefschjemes.

Peterburga. Finanzministerijā teefot strahdats pee kahda jauna preefshlikuma fastahdichanas, pehz kura buhtu semneekem par fawahm dshwojamahm ehlahm nodofchanas jamafā. Ar scho noluhku min. ministerija, kā „Now. Wr.“ sino, peeprafijuse no eefschleetu ministerijas statistiskas sinas, uf kam tai tizis atbildets, ka daubjās gubernās semneekem jau nahkotees gruhti tagad pastahwofchās nodofchanas maksat, un ka tabeht esot nepareisi tos wehl ar jaunahm nodofchanahm apgruhtinat.

— „Finanzministerijas gada grahmata“ pasneedf schahdas sinas par tirgofchanos ar spirta dsehreeneem. 1876. gadā bija Ciropas Kreewijā 87,063 schenki, no kureem atradahs 30 Leelās Kreewijas gubernās 40,028, Baltijas gubernās 4449 un Donas apgabalā 1436. No scheem skaitleem redsams, ka Leelajā Kreewijā mafaf schenku, ne kā Masajā Kreewijā un reetruma gubernās. Schenku skaitlis ir leeliski mafumā gahjis, jo 1873. gadā winau bija wifā wafsti 139,308.

Rigas Latweefchu beedribā bija 30. janw. preefshneezibas un daschadu komiſiju zefchana. Preefshneeks wispirms sinoja, ka jaun-ufwehletais runas-wihrs Eſſiebtis ſcha amata naw peenehmis un ka tapehz wina weetā ſahjabs pirmās kandidats J. Emsohns. Tad gahja pee zefchana. Gezelti tika: R. Kalninsch — par preefshneeku, A. Webers — par wina weetneeku, A. Grünupps — par rakstu wedeju, N. Plawneeks — par mantas ſinataju, P. Rambergs — par beedru ſinataju, J. Pauls — par grahmatu wedeju, A. Ahbrants — par fahrtibas komiſijas preefshneeku, Kr. Bergs — par ekonomijas un nama preefshneeku. Bes tam peeder pee preefshneezibas katreifejs ſinibu komiſijas preefshneeks. B. Dihrikis ir tagad ſinibu komiſijas preefshneeks. — ſimelleſchanas komiſijā eewehleja: J. Einbergi, J. Groſswaldu, J. Salkiti, Kr. Bergu un A. Weberi. — Gada ſwehtku ſrihofchanas komiſijā eewehleja, bes R. Kalnina un A. Ahbrandta, kas pee tahs pehz faweem amateem peeder, wehl R. Thomſonu, P. Rambergi un P. Verchendorffu. Gada ſwehtkus ſhini gadā ſwinehs 18. februari. — Beidsot preefshneeks paſludinaja behdigu wehſti, ka muhſu Aufellis, Krogſemju Mikus, Deewa meerā aifgahjis. Sapulze gobinaja wina peeminu zaur ufzefchanos no ſehdekteem un uofpreeda wina lihki, ja to zaur Rigu weſtu, peenahzigi pawadit.

Krogſemju Mikas lihki no Rigas Latweefchu Beedribas puſes fanehma no Dinaburgas dſelfszela ſefideen, pulkt. 2. Peedalifchanahs bija toti leeliska — wareja buht kahdi 4000 zilweku, wiswairaf Latweefchi. Skumju-gehrbā tehrpto beedribas karogu neſa papreefchu, tad nahza ſkumju-muſika, lihki, tam klahht beedribas preefshneeziba, pehz tahs neſkaitama laufchu druhmā kahjup, beidsot leels pulks ekipaſchu (famanas un rati). Sahrks bija kromeem puſchlots, to weda ſudrabotās lihka raidis, kuru 6 ſkumju-drehbēs tehrpuſchees lihkuſlabataji pawadija. Pee beedribas nama wiſi apſtahjabs. Atſtaneja ſkumju-dſeefma iſ beedribas leelās ſahles zaur atwehretem logeem. Pa tam no beedribas nama uf ſifeneem iſneja 2 kronus, weenu lawru, otu ſojola. Abi neſeji noſtahjabs beedr. preefshneekam R. Kalninam pa labo un kreifajo. Kad dſeefmas ſkanas apluſa, tad Kalninsch ſazija jauku un ſirdis aifgrahbdamu runu, tā ka reta kahda aſz palika ſauſa. Beidsot zepuri nonehmis (tamlihdj ari wiſi ziti deewbijigi nonehma zepures), zeen. runatajs panchma pirms lawru-kroni un to tautas wahrdā peelika nelaika dſeefmineeka ſahrfam, tad tapat ſojola-kroni no beedribas puſes, nu ſazija mihtlajam nelaihim „ardeewu“ un wehleja winam muhſchigu meeru. Atkal atſtaneja ſkumju-dſeefma un tad ta bija nobeigta, tad ſahfhahs ſkumju-muſika un behrineeki lihki pawadija lihds Alekſandra wahrteem, kur to nobewa wina radeem tahlaf weſchana. Tur atwadiſchanahs-runu ſazija R. Thomſona k., kas ne mafaf ſirdis ſatrhizinaja. Pehz tam dſeedaja ſeminaristu koris, un kamehr fehra koraka muſikas-ſkanas atkal no jauna ritinaja daschu afaru, tamehr lihki ſahfa weſt projam zaur neſkaitamu laufchu rindahm, kuri plikahm galwahm aifmigufcham tautas-dſeefmineekam klufam ſazija beidsjamās „labdeenas.“

— Duſt ſaldi — Latweefcheem weens ſojols mafaf! — Nahkofchā numurā paſneegſim jo plafchafas sinas.

Ari Tautas beedris, jebichu gan pa daudj wehlu, ir neſis Ulmana k. paſiſtamo ufbrufchanas-rakſtu, kā Spalwina k. ſafa „wiſu pilnigi nodrifetu.“ Schee „driles“ publiki un Spalwina k. zefchanahs, zaur tulkofchano, kas daschlahrt ar originalu neſaſkan, ſawa zitreifeja preefshneeka pahrfsteigſchanos ne ween aplahht, bet tam ari par labu greest, — wiſs tas ir mafaf eewehrojams, ne kā tas „redafzijas preefshmejums,“ kura Tautas beedris ſawu maſo ſweziti aifdeſfina un ar wiſeem ſaweem ſpehzineem mehgina aifſtahwet Ulmana k., kas — ar Spalwina k. preefsh-wahrdeem runajot — „ſew iſkurinajis pirti“ un „no daschahm puſehm neganti pehrts.“ Gelam Spalwina k. ſcho pateizibas-upuriti paſemigi paklanidamees paſneedf ſawam labdarim wiſch ſemi pazel par brunineeku, bes noſarſchanas „nodrifedams“: „Spalwinsch ſawu tautu gruntigi paſiſt un winas walodu kā meiftars leetā.“ Schos wahrduſ ſawā laifā ir ſazijis Ulmana k., un kas tad Spalwinam nems launā, ka wiſch tos atkal „nodrifē,“ lai wina ſihkais laſitaju pulzinsch jele dabotu ſinat, kahds „gruntigs tautas paſinejs“ un leels „walodas meiftars“ ir wina zeen. „redakteers.“ Apluhkofim nu Spalwina kga meiftara-ſikli tumaki.

Kad Spalwina kungs ſawu „redafzijas preefshmejumu“ „nodrifējis“ par ſawu gara rafchojumu, tad ſinams par to uf winau kriht ta atbildiba. ſtrahdidams, kā ta paſiſtamā behdiga mahziba: „noluhks ſwehti lihdsſekus“ praktiski iſleetajama, Spalwina k. iſſkaidro: „Ja gribam kahdu rakſtu apſpreest, tad mums wispirms jautā: „kahds wina mehrlis, kadeht tas laudis laifis;“ bet Latw. laifrakſti, Ulmana k. rakſtu apſpreedami, to ne-efot wis darijuſchi, tapehz tad ari efot palizis apſlehtis „kadeht Ulmana kungs ſew ſcho pirti kurinajis.“ Warbuht ka Ulmana kungs Spalwina kungu panehmis lihdsā uf to pirti un mezo petſchu kurinadams winam it omuligi iſſtahstijis ſawus ſirds noſlehpumus, kadeht wiſch „ſew ſcho pirti kurina.“ Tee ziti „redakteeri“ pee ſchi ſawadā darba laifam nebuhs bijuſchi klahht, tadeht Spalwina k. teel wiſai paſemigi luhgts, wineem ſchehlprahrtigi peedot; ja wiſch U. k. noſlehpumu buhtu ahtraki iſpawdis, tad tas laifam ari tanis zitōs laifrakſtōs nebuhtu „palizis paſlehts.“ Bet klaufſimees, ko Tautas beedra „redakteers“ un Latw. „walodas meiftars“ tahlaf preefshme. Preefsh til tiziga zilweka, kā muhſu Spalwina k., min. preefshmejums gandrihſ ir pa daudj ſiſoſiſts. „Kas ſchis (Ulmana kga) rakſtis par ſemi ir?“ wiſch ſem Nr. 1 jautā, un tad ſawā augſtā gudribā atbild: „Pehz muhſu domahm tas ir wateja wehſtule, ko zeen. rakſtitajs ſawejeem laidis.“ Spalwina k. wehl ir jauns eefahjejs — ſchini mahſklā wiſch wehl naw „meiftars,“ tadeht laſitaji winam laifam peedos ſchos ſiſoſijās neekus; jo kad U. k. rakſtis ir „wateja wehſtule,“ ko tas „ſawejeem laidis,“ — ar kahdu teefibu tad Spalwina k. ar ſcho priwat-wehſtuli apgruhtina ſawus laſitajus, jeb ar kahdu teefibu wiſch Latweefchu walodā tulkof rakſtu, kas, pehz wina paſcha wahrdeem, „glufchi dabisti iſnahzis Wahzu walodā un Wahzu laifrakſtā?“ Nu, warbuht ka wiſch tur to pirts-krāhni palihdsot kurinat no U. kga uf tam ihpaſchu priwilegiju dabujis. — Ar ſpalwinas weeglumu tad muhſu Spalwinsch atſtahj ſcho behdigo ſiſoſijās zelimu un purwā eebriſis met ka met Latweefcheem dublus wirſū, wehl wairaf ne kā pats Ulmana k. to darijis. Latweefchu walodai un tautai draudod breeſmas, tadeht ka zitreifeje Latw. literaturas-laufa apſtrahdataji kā behrni ſirnu-laufu atſtahjuſchi un atdemuſchi pa wiſam ſaunlatweefchu warā; ſchi (ſaunlatweefchu) partija, ko D. Kronwalds un ziti dibinajuſchi, efot neſpehziga, otram partijai jeb „labai puſei“ ſaunlatweefchu darboſchanos waijadſejis apſpeest, mafakais par neſlahdigu padarit un „laudis atwillt no ſiſtkas baribas peenefchanas.“ Wehl reiſ apſtiprinajis, ka ſaunlatweefchi padarot poſtu, Spalwina k. prahto, ka Ulmana k. ar ſawu rakſtu ne-efot wis gribejis ſaunlatweefchus pahrliezinat, „ka uſnemtāis zefch ir nezeſch un eefahf-tais darbs nedarbs,“ bet efot tikai eefnaudufcho „labo puſi“ gribejis modinat un paſkubināt, lai uſnem darbu, ko atſtahjuſi.“ Schis darbs efot „driht un nepezeefchami waijadſigs,“ to peerahdot Ulmana kga ſpreedumi par ſcha laifka literaturu, „ko ſaunlatweefchu partija weena pate radijuſi.“ Ulmana k. darbs efot „glufchi dabists,“ til ka wiſch efot peemirſis minet daschu eewehrojamo Wahzu rakſtineeku darbus, kas preefsh Latweefcheem rakſtijufchi. Beidsot Spalwina k. wehlejahs, lai

labā pušē U. Ē. pašubinajumu nemtu pēe šēds un parahditu darbōs, ka wina spēhji wairaf darit, kā (ne kā? Ned.) tīfai par Jaunlatweešchu darbeem wahrdōs teefu turet.

Mehs sinam, ka dašchi lafitaji brihnošees par šcho jauno „Jaunlatweešchu“ kengataju, par ko Spalwina Ē. peepēšchi israhdišees, it kā zahlītis no olas išlobidamees. Bet kad kašds winu un wina „labas pušes“ lapinu (Tautas beedri) turetū par eewehrojameem, tas wišai malditōs. Eewehrojama šchi awište war palikt tīfai zaur Latweešchu pašchu wainu, t. i. kad tee to pabalštidami un išplatidami Spalwina ūgam dod eepēhju, ari turpmak tautas inteligenzi (jo wairaf attihštītōs tautas ložeklus, ko Sp. Ē. lihds ar ūawu „labo pušē“ dehwē par „Jaunlatweešcheem“) tā kehšt, kā wišch to darit tagad naw kau-nejees. Tahs wišū derigakās šahles teitan ira: maišes-kurwi pazelt wehl augštaki, ne kā tas tagad jau ir pazelts. Šchiš šahles mums wišēem ir sinams, ka tahs brihnum brangi welk un dšēdē.

Loti laipni ir no Spalwina Ē., ka wišch ūawu ihsto dabu jau tīf ahtri israhdišis — pa tīfdaudš ahtraki wišch maišes-kurwi peepēšchi eeraudšihš karajamees gaišā. Jo mehš nebuht nešchaubamees, ka ir Latweešchi „parahdišs darbōs, ka wini spēhji wairaf darit, ne kā tīfai par ūaweem kengatajeem teefu turet wahrdōs.“

Riga. Paġahjušchā 1878. g. Rīgas pasta kantoris ir pa wišam ištūhtijis: 45,412 aīštaištās, 1,452 walejas un 174 refomandeeretās wehštules, un krusatāšejumu štūhtijumi ištaiša pa wišam 29,236.

Rīga (aišmiršis kaps). Šchejeenes Wahzu bašnizās-kapōs dušs Latweešchu rakšneeks, Žehšabs Šwaigšnīte, kas muhšu rakštōs dašchu dahrgu pehrli atštahjis. Štarp košchi gresnoteem kapeem, ko mišligas rofās kopj, šchis kaps leekahs pa wišam buht peemiršis, jo tīfai šahles un nahtres to šēds, ir pats kapa-zīnītis pa wišam šašchūzīs un drihš ta weefina wairs nebuhs atronama, kur muhšu rakšneeks dušs. Latweešchi! kadēht ne weena rofa ne-atronahs, kas šcho kapa-zīnīti ušfoptu un pušchkotu? R. S.

— No Wiššemes gubernas waldibas apštīprinati: teefas leetu kandidats M. fon Nadeki par Rīgas brugu teefas notaru, un mušch-neeks Š. fon Blankenhagens par Žehšu aprīnka (kreišes) teefas ašējoru.

Wodōšchana no dšehreencem. Wajo trauzīnu truhkuma deht finantīchu ministērija uš nenofazītu laiku atlahwušī, šchnapšus muzās ušglabat, kas ar akzīšes waldibas šehgeli aiššehgelejamas. No winahm iškrogot sinams naw brihw.

Ahdāšchneeku lectā mums peeshtītīti kašdi trihs rakšti. Truhš-štošchās telpas deht mehš tos, paīhšinatus, pašneegšim nahkōšchā numurā.

Žehrpata študeerē tagad pa wišam 981 študents un proti: teefas šinibas 181, mešizīnu 346, šarmazīju 87, wežas walodas 156, matematīfu 89 un teologīju 122.

No Bez-Šeebalgas mums rakšta: Ka 13. februari jeb Metena deenā ar Deewa palīhgu atkal teatri spēhlesim, tas zeen. „B. S.“ laf. jau no študinajumeem buhs sinams; šchē tīfai to atrodu par derīgu peēšhmet, ka eenehmums nahšs par labu kašdeem paġahjušchā gadā zaur bahrgu lišteni peemekleteem, par kureem pehrn gada „Balt. Seml.“ 22. num., 180. l. p. šchā lafams: „Ar behdahm japeemin, ka 12. maijā preekšch Bez-Šeebalgas bija deefgan šahpīgs. Kad weens ložeklis zeešch, tad wišī zeešch lihdsā. Tani deenā šchē nodega weenā zeematā, ko Gihzus šauz, 8 ehšas: 3 kreetni ehšbergi, 4 kuhtīs un weena rija. Šlahde ir loti leela. Dašchs šaimneeks ir gandrihš beš pajumta. Žerams, ka mišlestiba ari šchos nabagus ne-aišmiršis.“ Tadeht gan neweens, kam eepēhjamš, muhšu teatri šchīni deenā apmeklet, šcho peēšhmejumu ne-eewehrotu ne-atštahš un ihpašchi šchoreif uš teatri mašaf štatišees, kā uš wezu, muhšu widū jau šen paraštu leetu — šchi buhs ta 43. reīše, kur muhšu labdr. beedr. teatri israhdišs — bet wairaf uš israhdišchanas noluhlu luhtōšees. Teefcham išweens, kas pēe šcha mišlestības-darba buhs dalību nehmiš, jutīšees laimīgaku, ne kā jebkurīch žits, kas šcho wafaru kašdā no muhšu krogēem buhs pawadijīs. Šešahkums buhs pulšt. 4. pehž pušd. Tadeht, ja nu teefcham kašdam nebuhtu eepēhjamš šchīni wafarā beš frogā

preekeem ištītī nu, tad jau wišch, ūawu ahrtawīnu uš mišlestības-altara nolīzīs un muhšu weefības-wafaram garam eedams, to wišū wehl it labi warehš panahkt, pehž ka wina širšnina šmilšt un ilgojahs!

N. N.

W.-P. labdr. beedr. teatra-komitejas preekšchneeks.

Želgawa. 1878. g. 13. oktobri Želgawas pilšehtu weetneeku šapulze nolēmuše, ka uš gada tīrgeem par katru weetu, kas no paħ-dodameem širgeem teek eeenemta, 50 kap. jamakšā.

Jaunželgawā par pilšehtas galwu išwehlets Oškars Šchulz. Pilšehtas galwas gada-alga nolīkta uš 600 rubleem.

Šlūšte. Tureenes pilšteefai ir šchahdi, kā domajams — šagti širgi eeshtītī:

- 1) weens bruhni-melns leels širgs, beš šihmehm, 12 g. wežs, 50 rublu wehrts;
- 2) weens fuškīs širgs ar gaišchahm krehpehm un aštī, uš muguru balts plekīs, 12 g. wežs, 30 rublu wehrts;
- 3) weens fuškīs širgs ar gaišchahm krehpehm un aštī, uš muguru un ažihm balti pleki, 15 g. wežs, 40 rubl. wehrts. Širgu ihpašch-neekeem japeeteizahs 4 nedetu laikā no šch. g. 17. janwara rehkīnot, pēe minetas pilšteefas.

Šufumā bija žetami 29. janwari pilšehtas weetneeki no treschās šchīras. Par šchahm zēlšchahm šino „Zeitungai f. St. u. L.“, ka treschā šchīrā ešot 196 wehletaji, kas mašajot 750 rub. 93⁷/₂₄ kap. nodōšchānu. pēe kam wišleelakahs nodōšchanas ešot 11 rub. 31 kap. un wišmašakahs 7²/₃ kap. Štarp wehletajeem ešot: 8 literati (wišī křištīti), 145 mahjas ihpašchneeki (101 křištīti, 44 Šchīhdi), 9 mahjas ihpašchneeki, kas turklaht tīrgojahs (2 křištīti, 7 Šchīhdi), 34 tīrgotaji (17 křištīti, 17 Šchīhdi), 2 luhtģchānas draudšes (Šchīhdu un katolu). — Pehž tautibahm wehletaji ne-ešot šaštaitīti, bet warot drošchi tīzet, ka štarp teem 128 křištīgeem wehletajeem buhšchot 75 Latweešchi.

Pēe zēlšchahm nehmušchi dalību tīfai 88 wehletaji, t. i., tīfai kašdi 45 no šimta. — Tuhtit pēe zēlšchānu šahkuma bišīs manams, ka Latweešcheem šawi ihpašchi kandidati. — Kamehr no zēlšchānu komitejas bijušchi par kandidateem preekšchā likti 3 Šchīhdi, 2 Latweešchi un 5 Wahzeēšchi, tīkam Latweešchi grībejušchi išwehlet 7 waj 8 Latweešchus, 2 waj 3 Wahzeēšchus un neweenu Šchīhdu. Tapehž bišīs paredšams, ka Latweešchi tīfs paħrīpehti, lai gan tee deefgan zeešchi kopā turejušchees, jo wišī Šchīhdi, weenu išnēmot, balšojušchi pret Latweešchu likti. Tā tad išwehleti no zēlšchānas komitejas kandidateem 9 un no Latweešchu kandidateem weens. — Išwehleti tīfa: Šamuels Weinbergs, Behrs Jošefs Behrmanns, Š. Wachsmuths, Žulius Walters, Dr. Kleinenbergs, Nechemje Blumenthals, Wafils Brīnkenhojfs, Andreas Štrauhs, Joh. Unbedachts un Šustaws Jakobšohns. Pehž tautibahm winu štarpā ir 5 Wahzeēšchi, 3 Šchīhdi un 2 Latweešchi.

Otrās wehletaju šchīras weetneeku zēlšchāna notīfs 5. un 6. febr.

No kašda paġasta Šgaunijā rakšta awīšē „Šakala“ par kreetnu paġasta waldību. Kaut gan šēšchu lihds septīnu gadu laikā naw notīkufi paġasta lahdes rewīšija, tad tomēhr winā drošchi ušglabajahs 12,000 rublu leels kapitāls, kas neš 700 rublu prozentes. No šchahm išleeto weenu pušī preekšch paġasta galwas naudas mašāšchahm un leek otu pēe kapitāla klahht. Ari žitās leetās paġasta waldība ešot par preekšchīhmi eeteizama. Žil jauki šchi šina šfan, tīf ne-išprotams ir, kašda eemešla deht uštraugu-teefa tīf daudš gadu laikā ne weenu pašchu reīši naw ištūhdījušī ūawu peenahkumu, kas tai ušleek paġasta lahdes išk gada rewīdeeret. Mums ari jabrihnahs, ka „Šakala“ paġasta waldi uššlawē, ka ta naw paġasta mantu išchēhdejušī. Mehš domajam, ka tas ir katras waldes peenahkums.

Žuhrās školās Kreewijā. Pehž ištūhtahm šinahm no Keiše-riškās beedribas preekšch andeles fugneezības weizīnāšchānas Kreewijā redšams, ka 1878. g. Kreewijas juhrās-školas nolīkufchi ešfamenu 18 par kapteineem un 39 par štūhrmaneem preekšch taħlakeem juhrās zēleem, 6 par kapteineem un 85 par štūhrmaneem preekšch uhdenszēleem gar juhrās krašteem. Tagad Kreewijā atrodahs pa wišam 37 juhrās školu (štarp taħm 8 Kuršemē) preekšch kuru uštūras ištūd

65,605 rublu. Pagahjuſchâ 1878. gadâ ſkolenu ſtaits iſtaifija pa wijam 871. Kreewijas andeles fugu ſtaits ir ſchahds:

Uj Balto juhru	9	garainu fugi un	606	ſehgeku fugi.
" Baltijas "	85	" "	504	" "
" Melno "	197	" "	542	" "
" Afowas "	41	" "	1312	" "

Kopâ: 332 garainu fugi un 2964 ſehgeku fugi.

Iwera. Tureenes apgabala, ihpaſchi Bikowas, Turganowas un Wofkrefenſkajas pagastôs ploſotees baku ſlimiba loti ſtipri. Paſchino ſahdſchâ ween ſaſlimuſchi ſimts zilweku, no kureem jau aſtonpadſmit miruſchi. Ari gubernas pilſehtâ eſot daſchi ar ſcho ſlimibu ſaſirguſchi.

Karkowa. Rahdai Kreewu awifei eefuhtitas ſinas no Dneprupes kreijaja peefraſta, ſas atkal peerahda, zil neſcheligigi bahrgi ſchejeenes ſemneeki iſturahs pret ſirgu ſageem. Rahdâ ſahdſchâ bija ſirgu ſaglis ſakerts. Winſch tapa ſafeets un uſ tuwalo ſchenki aiſweſts. Tê bija daſchi ſemneeki pee ſchenka galda ſapulzejuſchees un ſcheem nu waijadſeja ſaglim teeſu iſſpreest. Wini wehl nebija weenojuſchees, kâ wihrs buhtu wiſlabaki apſtrahepejams. Tê pazelahs kahds iſ winu pulka un ſtriki panehmis apjeen ar to nelaimigâ ſirgu ſagla galwu, tad ſprungulu pee ſtrika peeſehjis, ſahl to aplahrt greest. Strikis ſawelkahs ar weenu ihjaks un lihds ar to ari wairojahs nelaimigâ ſahpes un mokas. Winſch beidsot eekunſtſahs, iſ wina azihm iſſpeehſahs aſinis, wina galwas kauſs jau kraſt un — tas ir ſadragats. „Tâ, nu tas wairs ſirgus neſags,“ bahrgais ſogis eefauzahs, no ſawa ne- bſihwâ upura atſahpdamees.

Zelaterinoflawas gubernâ, ihpaſchi Pamlogrades aprinkti ploſotees lopu mehriſ. 2 1/2 mehneſchôs ir 2022 ragulopi ſaſlimuſchi un no ſcheem 880 krituſchi. Kâ „Golofs“ ſino, tad no ſemſtwas puſes neteekot it ne ſas darits, lai mehriſ ne-iſplattos.

Politikſ pahrfkats.

G. M. Rigâ, 6. februari. Grafs Loris-Melikows, ko Keiſars uſ kahdu laiku par Aſtrachanas, Saratowas un Samaras general-gubernatoru eezehlis, ſawu uſdewumu mehra apſpeehſchanas leetâ loti teizami un aſchi iſpilda. Jau zelâ uſ Zarizinas pilſehtu winſch bahnuſchôs atradis leelu neſtlaidribu un to darijis ſinannu zelu-ministerijai, kura beſ kawehſchanas laiduſi ſtingru pawehli, lai ſchi nebuſſchana beidsahs. Zarizina atnahjis, winſch tuhdat ſa-aiſinajis wiſu 3 mineto guberniju gubernatorus, ka waretu noſpreest, ſas mehri apſpeehſot darams. Pa tam ſino, ka ſchi breeſmigâ ſehrga titai wehl kahdôs retôs gadijumdôs parahdotees. Tomehr muſſu Walſts-waldiba ir wiſas leelwalſtis uſaizinajuſi, lai tahs ari no ſawas puſes ſuhſta dakterus uſ Aſtrachanas gubernu, ka mehra dabu jo ſkaidraki waretu nodibinat un tâ tad tam it wiſur ſtrahdat preti. Wahzija, Auſtrija, Sweedrija un 3. ſcho uſaizinaſchannu labpraht paſlauſijuhſas un jau 10. februari ſchim noluhkam ſuhſtitee dakteri no Warſchawas doſchotees tahlaki. Beſ tam, kâ jau agral ſinojahm, wiſas Ciropas walſtis, ſas ar Kreewiju andelejahs, un zitadi ar winas eedſihwotajeem nahl ſakara, ir noſazijuſchas ſtingru pahrluhkoſchannu par eewedumeem no Kreewijas, zaur ko ſinams daſchlahrt ronahs leeli kawelki. Bet zil gruhti tas ari nahſtos — ſchee noſazijumi japiſda. — Wiſgaligs meers ar Turziju nu ir nolihgts un ſaraktits 12 artikeſds; tee iſlihdſina to ſtarpibu, ſas bija zehluſehs zaur pirmo nolihgumu San Stefanâ un zaur Berlines lihgumu. Turki maſſa Kreeweem 300 milj. rublu kara-atlihdſinaſchannas-naudas un 27 1/2 milj. rub. teem Kreewijas pawalſtneekem, ſas Turzija dſihwo un zaur karu ir zeetuhſchi ſkahlbi. Atlihdſinaſchana par guſtito Turki uſturu Kreewijâ, ir maſſajama 7 gadu laika, 21 terminâ. Tjetrdſmit deenu laika pehz ſchi nolihguma apſtiprinaſchannas, no Waldneeku puſes, Kreewu kara ſpehſs pilnigi atſtahj Turziju un dodahs uſ mahjahm. Tâ tad karſch ar Turkeem uſluhtojams kâ wiſgaligi nobeigts un ſtarp abahm walſtihm eefahſtees atkal meeriga ſatiffchannahs, kâ preeſch kara. Bulgareem tas nu gan naw pa prahtam un dſird, ka tee grihot atkal ſazeltees pret Turki wirswaldibu, bet ſchim brihſcham tahds nemeers teem waretu titai ſkahlbigſ buht. — Wahzu Keiſars 31. janwari atklahja walſts-ſapulzi. Sawâ trona-runâ winſch pateizahs Deewam par ſcheligu iſglahbſchannu no nahwes-breeſmahm,

walſts-ſapulzei par ſkahlbigu zenteenu apſpeehſchannu zaur ſozial-demokratu- liſuma peenemſchannu, un ſawam dehlam un trona-mantneekam par kreetnu weetas iſpildſchannu wina ſlimibas laika. Tahlat winſch peemin tos liſumus, ſas ſapulzei buhs japahſpreehſch un japeenem, ſtarp teem it ihpaſchi firſta Biſmarka tulas-, nodofchannu- un walſts-ſapulzes kahrtibas- liſumus. Peefihmejis, ka Kreewu-Turku karſch nobeigts, firmais keiſars noſchelo, ka auſtrumâ iſzehluſchôs mehra dehl daſchi loti nepathkani noſazijumi waijadſigi, ſas andeli kawê bet deemſcheli zitadi newarot. — Redſeſem, kâ Wahzijas parlaments iſtureſees mineto kahrtibas-liſumu dehl, par kureem politikas wiſri wehl nebuht naw ſkaidribâ, waj tee parlamenta teeſibas aprobeſcho jeb pawairo.

Franzija tagad 3 jautajumi ſakarſe publiku. Tas pirmais ſihmejahs uſ teem komuniteem, ſas Wahzu-Franzſchu kara-laika paſtrahdaja breeſmu-leetas un kuwa noteſati. Kâ ſinams, walſts waldiba leelu datu no teem apſcheloja, bet Pariſes eedſihwotaji ne beſ eemeſla bihſtahs, ka wini pahrnahluſchi atkal ſazels nelahrtibas. Otrais jautajums ir tas: waj parlamenta un walſts waldibas ſehdeklim buhs palift Werſalje, kâ liſums to noſaka, jeb waj teem buhs dotees atpakal uſ Pariſi, kur ne reti loti leelas nelahrtibas noteek ap parlamenta namu, kamehr tas ſpreehſch par ſwarigahm leetahm. Beidsot wehl naw nodibinats, waj tâ ſauktâ 16. maija-ministerija (ſas ſem Mak Mahona waldibas ſpaidija republikas peekritejus) ir janodod teeſahm jeb nê. Tagadejee miniſteri to labpraht negrib, wini wehletos, ka ſchi leeta reiſ kluhtu aiſmirſta, bet republikaneehſchu partija paſtahw uſ gandariſchannu. Kamehr ſchee jautajumi naw galu atraduſchi, tamehr waldibai buhs deefgan fuhrs muhſchſ. — Auſtrija jau wairak ne kâ pns gadu ir beſ iſteem miniſtereem, jo tagadejee, tadehl ka teem naw parlamenta uſtizibas, no amata ſen jau atſazijuhſchees, bet wehl ir weetâ, tadehl ka ne-iſdodahs zitus miniſterus dabut. Ka zaur to wiſas dariſchannas loti kawejahs, ir lehti protams. Ir Ungarijas miniſteri alaſch jo wairak paſaudejot tureenes parlamenta uſtizibu. Teeſcham nelaimiga ir ſchi diwgalhwigâ walſts. — Pagahjuſchâ nedela mehſ aiſtrahdijam uſ tahm gruhtibahm, ſas Angteem war iſjeltees ar Zulu-walſti Afrikâ, kur tee alaſch jo wairak grih noſtipriatees un leeliſku koloniju dibinat, kâ zitreiſ Aſija. Tagad amahluhſchâs ſinas, ka gandrihſ wiſa Anglu armija no 20,000 Zulu-eeſcheem ſakauta un iſnihzinata. Kahdi 60 Anglu ofizeeri un wairak ne kâ 500 ſaldatu krituſchi un Zulu-eeſchi eegwuſchees 2 leelgalalus, 1000 eeroſſchu, 250,000 maiſes un loti daudſ prowianta un zitu leetu, tapat ari Anglu regimentes karogu. Schihs ſinas Anglu waldibu un publiku loti ſatrihzinajuſchâs un miniſteri paſchi ſaka, ka ta eſot loti leela nelaimie. Nu gan ſuhſta jo wairak ſaldatu, bet waj tas nebuhs pa wehlu? jo pa-eet 21 deena, lihds tur aiſbrauz un ſas pa tam wiſſ newar notitt! — Karſch Afganistanâ ari wehl naw nobeidſees — wehl newar ſinat, kâ Angteem galâ tur iſdoſees, jo dſird ka tureenes tautinas teem weenumehr uſbruhlot un ſkahlbi padarijuſchâs atkal atkahlpotees ſawôs kalnds; tâ tad Angteem tê jazihnahs ar ſlepenu-teenaidneeku, ſas alaſch ir breeſmigats, ne kâ kahrtigs karſch.

Wiſjaunakâs ſinas un telegrami.

Rigâ, 6. februari. Kâ jau politikâ pahrfkâtâ kuwam minejuſchi, tad wiſgaligais meers ar Turziju nu ir noſlehgts un „Wald. Wehſneſi“ jau ir iſſlubinats Wiſaungſtatais Maniſeſts, ſas 3. februari no Augſta Klunga un Keiſara paraktits, lihds ar to ari pawehli, ſas kara pulkeem laika, lai tee nu eet atpakal dſimteni. Tad Maniſeſts wehl peemin wiſus eewehrojamus notikumus kara laika un meera-lihguma pamatus. Rahſoſchâ numura mehſ nelawſimees to ari ſaween laſtajeem paſneegt. Tahlaki „W. W.“ iſſlubina kahdu Wiſaungſtatu uſaſu, ſas Senatam laifts un tas tâ ſtan: Tani apgabala, kur mehriſ ploſahs un ſas ſem grafa Loris Melikowa pahrwaldibas nodots, ir wiſas perſonas, til lab wiſreehſchu kâ ſeeweeſchu kahrtas, ſas pahrfahptu mehra apſpeehſchannas dehl dotos noſazijumus, kara teeſâ nododamas. — Zaur eekſchleetu miniſterijas pawehli ir awijes „Ruſſi Mir“ iſdoſchana uſ iſchetreem mehneſcheem aiſleegta.

No Auſtrijas ſino, ka jaunâ miniſtru liſte paſlaben jan ſaſtahdita. Par miniſtru preſidentu eezelts Stremayr's un Taaffe par eekſchleetu miniſteri; ziti miniſtri pateek ſawôs amatôs, titai firſts Auerspergs un Ungers iſſtahjahs.

Naudas-papihru zenas 6. febr.

	Atdew.	Birz.
I. 5% Kreew. premiju aiſnem.	231 3/4	232 1/4
II. 5% Kreew. premiju aiſnem.	232 3/4	233 1/4
I. Auſtruma aiſnem. no 1877	92 1/2	93 3/4
II. Auſtruma aiſnem. no 1878	92	92 1/4
5% bankbil. no 1 iſlaiduma	95 7/8	96 1/8
5% „ „ 4	94 7/8	95 1/8
5% Kreew. ſemes kred. khl. ſign.	120 1/2	120 3/4
Puſimperialſ gabala	8,57	8,60

Andeles-finās

(Zenas tē ušdotas peh3 naudas-kurfa, 23. janvari).

Rini (par birlawu): krona 48 rub., brahla 34, dreibanta 25, dreibanta brahla 18, Bern. muišch. dreib. 54, Bern. dreib. 44, Bern. brahla 32—34 r. **Linn-šehklas** (par mužu): krona — rub. — kap., preekšč elas (108 mahrz.) — rub. — kap. **Labiša** (par pudu jeb 40 mahrz.): Rudsi, šchahweti (120 mahrz.) 89 kap., 118 mahrz. 88 kap., 116 mahrz. 87 k. **Meeschi**: diwlanšchu (110 mahrz.) 93—94 kap., 6 lanšchu (104 mahrz.) 93—94 kap. **Mujas**, šchahwetas (70 mahrz.) 68—70 kap. nešchahwetas (80 mahrz.) — kap. **Kweeschi**, loti labi, par 21/3 garnizi — kap. (wahja andele). **Sirni** 300—375 kap. **Kartupeki**, ta wišaugstata zena par ošč-lapineem, 125 kap. **Šchamas-šetas**: zuhtas gata par 20 mahrz. — kap., šchahweta 3 rub. 40 kap., šweests 600 kap. **Sahls**: smalkā šartanā 9 rub. 50 kap., smalk. baltā 9 rub., atmina šahls 10 rub. **Silkes** (par mužu) 10—20 rub. **Mafās**: 6 rub. 50 kap. **Lapu tabaks** (par birlawu): melnais 20 rub., brušnais 19, gaišchi brušnais 18, zigaru tabaks 30 rub., machorta 18—20 rub. **Ratu-smehre**

(par pudu): eelšchjemes 2 rub. 40 kap., Belgijas 2 rub. 80 kap. **Deguts** (par pudu) 2 rub. **Trahns** (par pudu) 6 rub. 50 kap. **Petroleums** (par pudu): Amerikas 300 kap., Kreemu — kap. **Dzelsis** (par desmit pudeem jeb birlawu): Pinu falts dš. 22 rub., Kreemu dš. 18 rub. **Seepes** (par pudu): Peterburgas dšeltenās Šchulas, 5 rub. 20 kap., raibās I. sortes, 4 rub. 80 kap., II. sortes 4 rub. 20 kap. **Rigas Briegera** I. sort., dšeltenās 4 rub. 60 kap., II. sort. 4 rub., raibās I. sort. 4 rub. 20 kap., II. sort. 4 rub. **Swezes** (par pudu): tauku 7 rub. 80 kap., palma 8 rub. — kap., sterines (stehreles) 11 rub. 30 kap. **Zufurs** (par mahrzinu): galwu 3. (rafinade) I. sortes 17 kap., II. sortes — kap., smalkais (Hawana) 15 kap. **Kafeja** (par mahrz.): pehru 58—64 kap., Rubas 52—58 kap., Laguara 48 kap. **Tehja** (par mahrz.) 1 rub. 20 kap. un wairaf, tā ta forte.

A. Wišchnewsky (Rigā, Kungu-eelā Nr. 18)

Atbildošchais redaktors un isdewejs: **G. Mather's**.

No zensures atwehlets, Rigā, 6. februari 1879.

Sludinajumi.

Rigas bruguteefas pases ekspedizija

dara zaur scho finamu, ka wina no 5. februara šch. g. šahlot, latrā nebelas-beena no pulstien 9—10 rihta — tilai šestbeenas un krona šwehtbeenas isnemot — Wišfemes pagastu-lozetteem pases apgahdāhs Rigas pili, 2 trepes augstu.

Skolotajs,

kas ari

štrihwera amatu

prot west, ir wajadstigs no šch. g. Jurgeem, **Paibs pagastam** (Rujenes draudse).

Tadehl skolotaji, kas scho weetu grib peenemt, top ušajinoti uš 5. merzi šch. g. pulst. 10. pr. pusd. ar šawahm šeezibas-šihmehm, — pagasta teefas-namā — pee notaišchanas atnahft. Lone pastahw eelšch semes-wehrtibas.

Paibs pagasta-watbē, tai 29. janw. 1879.

Pağ-wezatais: **A. Bodneck**.

Kara-kronika

jeb

Kreemu-Turku karšč 1877. un 1878.

to peh3 kara-prateju un wehsturigahm finahm šastahdijis Lappas Mahrtinšč, ir tagad ar 11. burtnizi galigi iňahltu un dabujama wišās grahmatu bodēs. Tee kas wišās burtnizes pirkuschi, dabu pret burtnizehm klahst peeliktahm kupongahm leelu eljes krahšahm drulatu bildi „Kautinšč pee Šchiplas“ par tilai 25 kap. — Kas scho bildi beš „Kara-kronikas“ grib pirk, tam jamakā 1 rub. 30 kap. Bude šanemama tilai P. Šchillinga grahmatu bodē un tilai pret wišahm kupongahm. Lasitaji top luhgti, premijas bildi drihšama šanemi. Kas tagad wišās burtnizes uš reisi pirts, dabuhs minetu bildi tuhlin lihds. Kas wehlahs wišās burtnizes un prehmijas bildi par pasti peesuhitiu dabuht, tam ja-šesuhita P. Šchillinga grahmatu bodē 3 rub. 25 kap. Katrā burtnizē ir beš tam wehl dimi glihtas bites eelščā. — Jawehlahs, ta šchi glihta un derigā grahmata taptu dabuhs pirkta un ne weenā bibliotekā netruhktu, kura apgah-datajam leelu naudas-jumu mafšaja, kas wišus apsolijumus pret lasitajem beš šchwindeleschanas pildijis.

J. W. Grahmana

kantoris un pastahwiga semk. mafšiznu istahde atronahs tagad

Cekšč-Rigā, Kahršu- un mafšas Statu-eelas šuhri, cepretim Jelgawas un Tukmas bahmujim.

No zensures atwehlets. Rigā, 6. februari 1879.

Emburgas krahščhanas- un ašleeneščhanas- bankas preekščneeziba

ša-ajina wišus lihdsbeedrus 15. febr. šch. g. Emburgas pagasta teefas namā uš general-fapnizi pulstien 10. no rihta ne-istruhštostochi šanahft, un gada-mafšas šamafšat.

Emburgā, 3. febr. 1879.

Preekščneezibas wahrdā, direktors: **M. Baumann**.

Banšioneeri

atron laipnigu ušnemichanu, Mast. Ahr-Rihgā, leelajā Kafeju-eelā Nr. 48, Strahli namā, pee madames D. Adet. Turpat ari jaunās meitenes war štrodereščhanu eemahzitees.

van Dyk van Dyk

Riga Riga

Claytona lokomobiles un tuš. mafš. Pakarda superšofšati

augst n. mafšgradigi ar peesolita labuma apgalwoščhanu, tā tā ari kati mehli un wjadās laukša.mn. mafšines un rihti.

Humoristigs wakars

Straupe,

18. febr. 1879, ar dšeadščhanu, runahm, šozigeem ušwedumeem, kuplejahn, dšihwoščahm bildehm un laimes rati. Češahlums pulstien 4. peh3 pusdeenas. Beedreem pus mafša, pret šcha gada beedru kahršu ušrahdiščhanu. Tuwatās finās zaur progromeem.

Wez-Beebalgā

13. februari jeb Metena deenā

teatris.

Peh3 tam weefšigs wakars.

Češahlums pulstien 4. peh3 pusdeenas.

Teatra komiteja.

Luhdsu wifu lasiht un wehrā likt!

Daudsfreis esmu pahrlcezinajees, ka semes laudis nešinadami, šlittus, mitrus un numuros pahrtaišitus, mešglainus nelihdsenus, preekšč auščhanas nederigus šokwilnas deegus pirkuschi, lai gan es šchā leetai esmu špehziigi preti štrahdajis ne puhlinu ne naudas šaupidams, jo deesgan beeschi esmu wišās Latweeščhu amiwēs šlubinajis, ka manā leelajā deegu magahšhne ir katrreis tee wislabakee ihstenee Anglu

šokwilnas deegi preekšč auščhanas

wišās numurās, wišās pehrwēs, tā ari drufati deegi leelā musteru iswehlē dabujami, tadehl turu par šawu peenahkumu šaweem mihleem tautas-beedreem tagad atkal no jammu isšklaidrot tā tee augščā minete ir tee wištrizamafce nemitrinati, ihpašchi mihtsti, elastigi un tihri no wišceem nelihdsinumeem, turklahst nepahrtaišitās fabriku numurās deegi teef par wislehtato zenu pahrdoti, tahlat atrodahs weens pilnigs lehgeris to wislabako

pakulu- un linu-dšihju preekšč auščhanas

wišās numurās, tā ari

wilnas-dšihjas preekšč auščhanas

kuras par ihpašchi lehteem zeneem pahrdodu.

Katrs pirzeš dabuhn par no man pirktahm prezhem galwoščhanas-šihmi lihds. Atkalpahrdeweji dabuhn ihpaščas prozentes.

J. Serchendorff,

Kalku- un Šchuhnu-eelu šuhri Nr. 13.

Ruštona Proktora lokomobiles un garainu kulamās mafšines. **Kauschenbacha** štitu kulamās mafšines. **Nichterā** šiteju kulamās mafšines. **Bakera** wehtiftu mafšchin. **Škfeju** mafšchin, arklus 2c. **Superšofšatus** pahrdod

Zieglers un beedr.

Rigā, pilšehtas Kalku-eelā Nr. 6

G. S. Fleischauer'a

tabaka, hilsu un papirošu fabrikis

Tehrpata

pahrdod wislabafās sortes papirošus is ihstena Turku tabaka, tā ari maishilšes un smehlejamu tabaku, par daschadahm pamafinatahm zenahm un aprehkina atkalpahrdewejeem augstu pelnās-teešu (rabatu).

Šchi fabrika leeluma-lehgeris atronahs Tehrpata, Karlowas-eelā Nr. 4., pašcha namā.

Drukats pee Aleksandra Stahla, Rigā, Muškue-eelā Nr. 13.